

Aandachtspunten Raad voor de rechtspraak m.b.t. de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19

De Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') zal op 10 juni 2020 formeel advies uitbrengen over de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 (het 'wetsvoorstel'). Vooruitlopend op dit advies, zijn er vanuit de Rechtspraak alvast de volgende aandachtspunten naar voren gekomen.

Algemene opmerkingen

- Artikel 58g (groepsvorming). De zitting/mondelinge behandeling in het kader van een rechterlijke procedure is niet meegenomen in de uitzonderingen voor het maximaal aantal mensen bij groepsvorming. Geadviseerd wordt om de zittingen van de rechterlijke macht wel als uitzonderingscategorie op te nemen in het tweede lid. In de MvT is tenslotte aangegeven dat het hier gaat om samenkomsten die constitutionele of verdragsrechtelijke bescherming toekomen.
- Het overgangsrecht behoeft verduidelijking. De noodverordeningen worden ingetrokken op het moment dat het wetsvoorstel in werking treedt (MvT, p. 4). Zijn de noodverordeningen toepasbaar als geldend recht bij de (rechterlijke) beoordeling van zaken die zich in de periode van de noodverordeningen hebben voorgedaan? Voor het strafrecht rijst de vraag of de wet een gunstiger bepaling bevat.
- Is er voldoende rekening gehouden met groepen die moeite hebben met de naleving (slechtzienden, mensen met een licht verstandelijke beperking, etc.)?
- Dit wetsvoorstel maakt vergaande inbreuk mogelijk op het door artikel 8 EVRM beschermde recht op family life. Staat voldoende buiten kijf dat dit wetsvoorstel de toets van artikel 8 EVRM kan doorstaan?

Bestuursrecht

- Artikel 58d, eerste lid:
 - Onvoldoende duidelijk is in welke gevallen de minister en wanneer de voorzitter van de veiligheidsregio beslist over het overnemen van de bevoegdheid van de burgemeester. Zijn beiden in dit geval gelijkelijk bevoegd?
 - Het is wenselijk de term 'gevolgen van meer dan plaatselijke betekenis' helder af te bakenen. In het kader van de bestrijding van het virus kan hiervan immers al snel sprake zijn. Dit geldt ook voor de bevoegdheid voor de burgemeester om een ontheffing te verlenen (artikelen 59g tot en met 58i van het wetsvoorstel) die kan worden toegepast 'voor zover het belang van de bestrijding van de epidemie zich hiernaar zijn oordeel niet tegen verzet'. Is de bestrijding van de epidemie niet per definitie bovenlokaal en moet de bevoegdheid een ontheffing te verlenen daarmee niet steeds door de voorzitter van de Veiligheidsregio worden uitgeoefend?
 - Het criterium van artikel 58d, eerste lid, van het wetsvoorstel komt overeen met dat vermeld in artikel 39, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's. In het kader van dit laatste artikellid kunnen meer bevoegdheden worden overgedragen dan opgenomen in artikel 58, eerste lid, van het wetsvoorstel. Het criterium op basis waarvan hiertoe wordt besloten is evenwel hetzelfde. Dit zou tot gevolg kunnen hebben dat als in het kader van artikel 58d, eerste lid, van de Wpg wordt geoordeeld dat de bevoegdheid van de burgemeester overgaat op de voorzitter van de veiligheidsregio, met betrekking tot artikel 39, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's ook tot hetzelfde oordeel zal worden gekomen. Hoe verhouden deze artikelen zich tot elkaar?
- Artikel 58l, eerste lid:
De MvT is tegenstrijdig wat betreft de vraag of de zorgplicht voor besloten plaatsen geldt voor besloten plaatsen in de zin van art 6, tweede lid, van de Grondwet (vergelijk de MvT par. 4.2.5.2. (p. 14) en de artikelsgewijze toelichting).
- Artikel 58n, derde lid:
Het is onvoldoende duidelijk wat wordt bedoeld met de passage: '... aan degene die de besloten plaats

tegen betaling in gebruik geeft aan een persoon die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de basisregistratie personen is ingeschreven'. Waarom wordt hier een onderscheid gemaakt ten aanzien van niet-ingezetenen van de gemeente?

- Artikel 58t:
Dit artikel is erg ruim geformuleerd. Kunnen bijvoorbeeld ook (bijzondere) persoonsgegevens worden opgevraagd en zo ja, is dat dan in overeenstemming met de Algemene Verordening Gegevensbescherming? Zijn het gegevens die de burgemeester zelf heeft of moet/kan hij die ook weer ergens opvragen?
- Artikel 58u:
In dit artikel wordt voor diverse situaties/overtredingen een bevoegdheid toegekend voor het toepassen van een last onder bestuursdwang dan wel een last onder dwangsom. Past het gelet op het bepaalde in artikel 5:32, eerste lid, van de Awb een beperking tot één bepaalde handhavingsvariant op te leggen aan een bestuursorgaan?

Familie en jeugdrecht (civiel/straf)

- De definitie 'gemeenschappelijke huishouding' in artikel 58a is nog niet helemaal duidelijk. Daarbij rijst o.a. de vraag of er tussen ouders en uithuisgeplaatste kinderen sprake is van 'privaat huiselijk leven'. Daarnaast is het ook de vraag hoe om te gaan met personen die een langdurige (bijv. LAT) relatie hebben maar op verschillende adressen wonen.
- Bij de definities in artikel 58a valt het op dat bij 'zorgverlener' wel de Jeugdwet wordt vermeld, maar bij 'zorginstelling' en 'woonvorm in de zorg' niet. Dat roept de vraag op of onder omstandigheden in jeugdinstituten voor langdurige en kortdurende opvang de 1,5 meter norm niet hoeft te worden nageleefd. Zeker bij jongeren met een (licht)verstandelijke beperking is het de vraag of zij deze norm kunnen toepassen. Deze vraag komt ook op voor GGZ accommodaties waar betrokkenen op grond van de Wvggz verblijven. Met het opnemen van een verwijzing naar de Jeugdwet zou zorg verleend op grond van de Jeugdwet (zowel gesloten als 'open') zijn afgedekt.
- 'Kinderopvang' (artikel 58a) is ook naschoolse opvang. Vallen daar ook de organisaties onder die kwetsbare kinderen na school opvangen?

Strafrecht

- De gedragsnormen zijn erg ruim en open geformuleerd, zoals hierboven ook deels al is vermeld. Een voorbeeld van zo'n ruime geformuleerde open norm is artikel 58n. Potentieel valt hier een breed scala aan gedrag onder. Dit roept veel vragen op wat betreft de praktische toepassing.

Werklast

De maatregelen om verdere verspreiding van het Covid-19-virus te voorkomen, en de daaruit voortvloeiende rechtszaken over bijvoorbeeld de boetes en de lasten onder dwangsom, kunnen een substantieel effect hebben op het aantal zaken bij de Rechtspraak. Zo heeft in twee maanden tijd het handhaven van de noodverordening vanwege maatregelen om de verdere verspreiding van het Covid-19-virus te voorkomen geleid tot meer dan 18.000 boetes.¹ Tot op heden leiden die boetes niet tot een aanzienlijke hoeveelheid rechtszaken, maar de Raad sluit niet uit dat dat nog anders wordt. Zo lijkt de bereidheid tot verzet tegen de strafbeschikking hoger dan normaal door berichtgeving over de impact van deze strafbeschikking en de hoogte van de boete. Ook kan een verzoek tot een voorlopige voorziening bij de bestuursrechter leiden tot veel extra werk omdat dit veelal zal gaan om spoed-vovo's die op korte termijn om een uitspraak vragen.

De Raad verwacht dat de noodverordeningen en het nu voorgelegde wetsvoorstel substantiële effecten zouden kunnen hebben op de werklast van de gerechten. De omvang daarvan kan de Raad echter niet inschatten.

¹ Zie [nieuwsbericht NOS van 22 mei 2020](#).

De Raad is met uw ministerie in gesprek over de financiële gevolgen van de huidige Covid-19-crisis voor de Rechtspraak en over de manier waarop die gevolgen kunnen worden opgevangen. Eventuele gevolgen vanwege dit wetsvoorstel, en andere wetsvoorstellen en regelingen die worden uitgevaardigd in relatie tot Covid-19, neemt de Raad graag mee in die gesprekken.